6 Büyük Türk'ün ÇOCUKLUKLARI

Yurtsever Çocuk Kitapları Serisi

ALTI BÜYÜK TÜRK'ÜN ÇOCUKLUK GÜNLERİ

Yazan :
Münir Hayri EGELİ

NESRİN KİTABEVİ

ESERİ SUNARKEN

Benim Sevgili Çocuklarım,

Ben inanırım. Her çocuk büyük olmak için doğar. Sade boyu büyümez. Akılları ile, kabiliyetleri ile, başarıları ile de büyürler çocuklar...

Benim çocukluğumda neneler yavrularına ninniler söylerken: «Paşa olursun!» dileğinde bulunurlardı. Paşa olmak o zaman için hatıra gelebilen en büyük dilekti. Ondan çok daha eski zamanlarda bir ninnide bakın neler vardır:

Uyusun yavrum, büyüsün
Dev gücüne bürünsün
Düşmanları sürünsün
Tümden ulu görünsün...

Ne güzel dileklerdi bunlar... Şimdi, büyük adam olmak için artık ne ninniler yetiyor, ne de dilekler. Doğuşa gelince, artık kimsenin bir soydan gelmesi, büyük olmasına yetmiyor...

Büyük adam olmak için herşeyden önce insanın büyük örnekleri bilmesi gerekiyor. Tarih sayfalarını dolduran, sade soydaşlarının değil, bütün insanların göğüslerini kabartan gerçek büyükler de sizler gibi çocuklardı. Belki, aralarında sizin kadar zekî, becerikli olmayanları da az değildi. Ama, hemen hepsi her insanın doğarken beraber dünyaya getirdiği «Büyük Adam Olma» değerliliğini kullandılar. Hem ta çocuk yaşlarından başladılar buna...

Nasıl mı? İşte bu kitabda onun hikâyeleri var.

MÜNİR HAYRİ EGELİ

TİMUR İLE KARINCA

TİMUR'UN KISACA HAYATI: Timur, Türk tarihinin en büyük adamlarından biridir. Kendi kendisini yetiştirmiştir.

Kimse onu korumamış, kimse ona yol göstermemiştir. O tek başına kendi varlığını kendi gayretile yaratmıştır. Sonunda bitmeyen bir gayret harcamakla dünyanın en büyük imparatorluklarından birini yaratmıştır. Timur soyu, dünyanın en büyük, en sürekli imparator soylarından biri olmuştur.

Adı bütün dünya tarihine girmiştir. Biz ona Timur, Aksak Timur, Timurlenk deriz. Avrupalılar Tamerlan diye adlandırırlar.

Timur, Orta Asya'da Semerkand şehrinin güneyinde küçücük bir kasabada Yeşilşehir'de doğmuştur. Babası küçük bir Boy (kabile) olan B a r l a s 'ların reisi idi. Adı Tugay veya Turgay idi. Anasının adı da Teki Hatun'dı. Soyu Gürgân adını taşırdı. Bu sözün eski Türk adetlerine göre pek makbul olan Gürgen ağacından mı yoksa Gür-kan dan mı geldiği pek iyi bilinemiyor.

Timur gibi binlerce çocuk böyle temiz Türk soylarından gelmiştir. Ama, hiç birisi onun başarılarına erememişlerdir. Timur, çocukluğunda çok iyi yetiştirilmişti. Ondan bütün ömrünce daima güçlükleri yenmesini bildi.

Daha çocukken güzel ata biner, zamanının bütün silâh-

larını çok iyi kullanırdı. O zamanlar Orta Asya'nın bu bölgesine Çağatay Hakanları sahipti. Timur'un gençliğinde Çağatay Hakanı Tuğluk Timur idi.

Timur, evlenecek çağa gelince Semerkand Valisi Kasgan Han'ın kızı Olcay Türkân ile evlendi. Bir zaman başından büyük işler geçti. Bir çok zamanlar bir avuç arkadaşı ile, hattâ tek başına kaldı. En sonunda biri eline, öteki ayağında iki esaslı yara ile çolak ve topal kaldı. Ama, bunların hiç biri onu yıldırmadı. Bütün Asyayı çiğnedi. Bütün Türk Ulularının bir araya geldiği kurultay onu İmparator ilân etmek istedi. Ama, Timur bu ünvanı istemedi. Sadece kendisine Emir, yani Kumandan denmesile yetindi. Bu iş o 33 yaşında iken oldu. Ondan sonra da 36 yıl bütün doğu dünyasına hükmünü geçirdi. Onun zamanında Avrupa ile Asya'nın sınırı Venedikten geçti. Timur yüzlerce harpte dünyanın en büyük kumandanlarını yendi. Bunların arasında Yıldırım Beyazıt da vardı. Timur daima bilginleri sayar ve onlarla konuşmaktan zevk alırdı.

Ömrünün sonuna doğru bütün dünya ona baş eğmişti. Ama, o çalışmaktan, savaşmaktan bıkmıyordu. 69 yaşında iken hasta olduğu halde gene sefere kalktı. Çine sefer etmeye gidiyordu. Yolda öldü.

Semerkand'de büyük bir bilgin için yaptırdığı büyük bir türbeye gömülmesini istedi.

Timur çok zekî idi. Değerli insanlara büyük saygı gösterirdi. Ölmeden önce, oğullarına, torunlarına nasihatlarını T ü z ü k â t adı ile yazdırmıştı.

Timurun başı büyüktü. Saçları çok genç yaşında iken ağarmıştı. Yanakları daima kırmızı, boyu uzun bir kimse idi. Harplerden önce askerinin arasına girer onlarla arkadaş gibi konuşurdu.

Doğum yılı: 1336

Ölüm yılı: 1405

TOPAL KARINCA

O zamanlar, Avrupa Ortaçağın karanlıkları içindeydi. Paris'de küçücük, dar çevreli bir sur duvarının ardında ancak on bin kişi yaşıyordu. Londra, bir minik kale idi... Berlin şehrinin olduğu yerlerde sadece bataklıklar ve ardı arası kesilmeyen kamışlı gölcükler vardı.

O zamanlar, Orta Asya'nın ovalarında bahçelerin içinden çıkılmadan bir şehirden başka şehire girilirdi. Yeşil kırlarda sayısız at sürüleri koşarlardı.

O zamanlar doğu medeniyetin beşiği idi. Bu beşiğin sallandığı yer de büyük büyük S e m e r k a n d şehri idi. Hikâyemizin başladığı günlerden yüz yıl kadar önce buralardan geçmiş olan Venedikli Seyyah Marko-Polo bu şehirden söz ederken, günlerce ağaçlar, ekilmiş tarlalar, hayvanlar dolu çayırlardan geçip oraya geldiğini yazar. Semerkand şehrinin milyonu geçen nüfusundan söz açtığı zaman memleketindeki tanıdıkları ona:

— Milyonlar delisi adını takmışlardı. Çünkü o zamanlar Avrupa'da hiç bir yerde bir milyon kişiyi bir araya getirmek akla sığar bir şey değildi.

Semerkand, geniş sokakları, mermer duvarlı okulları, büyük sarayları, bahçeler içindeki havuzlu evlerile bir dünya cenneti idi.

Semerkand öyle idi de başka Orta Asya kasabaları öyle değil mi idi?

Eğer o vakit siz de Semerkand'de yaşasaydınız ve eğer bir gün aklınıza seyahat etmek gelseydi, size: «Aman», derdim, «Yeşilşehir'e gidin» derdim. Hani bugünkü Yeşil Bursa'mız Anadolumuz için ne ise, Yeşil Şehir de o zamanın Orta Asyası için o idi.

Büyük Semerkand'in güney kapılarından birinden çıkan atlı, develi kervanlardan birine katılınca dört konak ötede Yeşil Şehir'e varıverirdiniz. O zamanın ölçülerine göre dört günlük yol komşu kapısı demekti.

Yeşilşehir, yüksek bir duvarla çevrili idi. Duvarın her yüz adımında bir yuvarlak, bir dört köşe kule vardı. Ağır tunç kapıların kapadığı geçitler, gündüzleri şafakla beraber açılır, gün batarken kapanırdı. Bu güzel kentin halkı Barlas'lar idi. Barlaslar öz Türk boylarından biri idi. Barlaslar savaş olmadığı zamanlar Yeşilşehirin meyve bahçelerinde ömür geçirirlerdi.

Barlasların başında Turgay adında bir başbuğ vardı. Bu küçücük reis Büyük Türk Mogol İmparatoru Cengiz Hakanın torunlarından Tekin Hatun ile evlenmişti. Tekin Hatun, hem akıllı, hem güzel bir kadındı. Ayrıca eşsiz bir anne idi.

Bu mes'ut ailenin en büyük sevinci oğulları Timur dünyaya geldiği zaman olmuştu.

Timur, çok iri yarı bir çocuktu. Al al yanakları ile her zaman sağlık fışkıran bakışları vardı. Timur o zaman bütün Türk Boy'larında âdet olduğu gibi yedi yaşında Yeşilşehrin okuluna yazılmıştı. Hocası, onu, Barlas beyinin oğlu olduğu için değil, ama bütün öğrencilerinin en zekîsi, en çalışkanı olduğu için çok severdi. Hangi konuyu anlatsa en önce küçük Timur anlardı. Hele Aritmetikte onun üstüne kimse yoktu.

Yanılız, küçük Timur'un bir kabahati vardı. Biraz çabukça bıkan bir huyu onun kusuru idi. Her işe önce büyüğün gönlü ile sarılır, sonra yavaş yavaş gevşerdi. Bu gevşeme bazan işini bütün bütün bırakmaya kadar varırdı.

Bir gün hocası bu derdi, okula gelen annesi Tekin Hatun'a açtı:

— Oğlunuz bu gidişle hiç bir işinde başarı gösteremez... Çünkü tez günde bıkıp usanır, dedi.

Tekin Hatun, Timur'u ilerde büyük bir Bey yetiştirmek istiyordu. Büyük Ordular, Şehirler, hattâ devletler yönetmesini istiyordu. Onda Cengiz Hakan torunu olmanın verdiği sönmez bir büyüme isteği vardı. Ama, Timur böyle giderse ne olacaktı?

Tekin Hatun bunu kocasına da açtı. İkisi başbaşa verip bütün bir kış buna bir çare düşündüler. Bu çareyi nihayet tesadüf önlerine çıkardı.

Her yaz okullar tatil olduğu zaman adete göre bütün Barlas'lar Yeşil Şehirden çadırlarını alır kırlara, dağlara çıkarlardı.

Bunun adına yaylağa (yaylaya) çıkmak derlerdi. Yaylak yaşayışı pek tatlı olurdu. Yeşil Şehirden beş, on konak ötedeki sarp dağların yamaçlarına çıkılır. Orada herbiri bir ev kadar güzel ve geniş, kubbeli deriden çadırlar kurulurdu. Burada Bay'un (kabilenin) bahadırları ata binme, silâh atma talimleri yaparlardı. Herkes, dağlardan gelen erimiş karsularının soğuk derelerinde yıkanırlar, zaman zaman davullar, kösler (büyük davullar), borular çalar, millî şarkılar söylerlerdi.

Ama, asıl bayram çocuklar içindi. Onlar, sabah gün

doğmadan atlarına atlarlar. Oklarını alır, yüksek kayaların tepelerinden kartal indirmeğe çıkarlardı.

Bir gün Timur bir oyun çıkardı:

— Arkadaşlar, dedi. Ne dersiniz? Böyle kartallarla savaşacağımıza gelin de birbirimizle savaş oyunu oynayalım.

Bu düşünce herkesin hoşuna gitti. Timur, hem Turgay başbuğun oğlu olduğu için, hem de daha çok bütün çocukların en gözü peki, en zekîsi olduğu için başbuğ seçildi.

Çocuklar iki taraf oldular. Ulu dağlardaki büyük bir kayalığın ele geçirilmesi için savaşa başladılar.

Timur'un emrine ayrılan çocuklar azdı. Kendisi de sekiz yaşında bir çocuktu. Karşı taraftaki Kazgan Hanın oğlu gibi tecrübeli değildi. İlk gün iki taraf arasında sert bir savaş oldu. Kazganoğlu'nun çocukları Timur'un çocuklarını dağıtıverdiler. Az kalsın Timur karşı tarafa esir olacaktı. Fakat, onun içindeki büyüklük duygusu üst geldi. Canını dişine aldı, çıkılmaz bir kayaya tek başına tırmandı.

Kayaların tepesinde bir küçük mağaracık vardı. Bu mağarada bir de tatlı su kaynağı doğuyordu. Timur, üzgün bitkin bir halde mağaraya girdi. Vakit zaten akşam olmuş. Ortalık kararmıştı.

Çadırların kurulduğu ovada bütün çocuklar toplandığı zaman Timur'un ortada olmadığı görülmüştü.

Hemen, Barlas boyu meş'aleler yaktılar. Dağların her tarafında dolaşmağa ve Timur'u aramağa başladılar.

Herkes bir tarafa koşuyor ve avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

— Timuuuur... Timuuuur!.....

Bu sesler karanlık gecede dağlara vuruyor, sonra, yankılar halinde dönüp dolaşıp gene onlara geliyordu:

— Timuuuuurrr...

Bu sesleri Timur da duymuştu. Fakat, cevap vermek istememişti. O uğradığı bozgunu herkesin bildiğini sanıyor, Barlas'ların başbuğu koca Turgay'ın oğlu Timur'un bu halile kimsenin yüzüne bakamıyacağını düşünmüştü.

Dağlardaki arama gece sabaha kadar sürdü. Fakat, kimse Timurun saklandığı yeri bulamamıştı.

Timur, soğuktan, üzüntüden, açlıktan tir tir titriyor, fakat, hiç sesini çıkarmıyordu.

Nihayet sabaha karşı yorgunluk gözlerine birer kurşun takmış gibi onu derin bir uykuya gömmüştü.

Küçük Timur uyandığı zaman gözüne giren güneş ışıklarının ılıklığı ile biraz dinlenmiş buldu kendisini...

Fakat, biraz aklı başına gelince gene mağlûbiyeti aklına gelivermişti. Karnının açlığını soğuk sularla biraz giderdi. Sonra, aşağılara doğru uzandı. Baktı. Babasının bahadırları, şimdi de onu «belki düşmüştür, yaralıdır, baygındır» diye uçurumların altında arıyorlardı. Timur, anneciğini düşündü... Onun yanına mağlûp bir adam olarak çıkmaktansa ölmek yeğidi.

Şimdi ne yapsındı?

Böyle düşünerek yere uzandı... Düşünmeğe başlıyacaktı. Birden gözüne bir karınca ilişti. Mini mini bir karınca... Nereden gelmişti bu küçücük hayvancık buralara? Timur biraz daha dikkat ettiği zaman karıncanın kıskaçları arasında bir tohum tanesi olduğunu görmüştü. Biraz daha dik-

kat etti Timur. O zaman zavallı karıncanın topal olduğunu da farkedebildi...

Bu topal karınca bıkmadan, üşenmeden, yoksunmadan kendi boyunun iki misli tohumla kayalardan aşağı iniyordu. Bazan, tohumu ağzından kaçırıyor, bazan topal bacağı ile boyundan on misli yere kayıyordu hayvancık... Ama, bıkmadan, usanmadan işine devam ediyordu.

Timur, bu serüvenin sonunu merak etmişti. O da uzaktan karıncayı takip ederek kayalardan aşağı sıyrıldı. En sonunda karınca yuvasının ağzına geldiği zaman akşam olmuştu...

Timur, obasına döndü. Annesi gözleri ağlamaktan kızarmış onu kucakladı. Timur:

— Yok anam hatun... Beni bu akşam değil, yarın akşam kucakla... Bugün kabahatliyim...

Sonra onun döndüğü haber alıpta çadırlarının kapısına toplanan arkadaşlarına bağırdı:

— Yarın gene muharebecilik oynıyacağız!...

Ertesi günü erkenden iki taraf gene oyuna başladılar. Bu sefer Timur oyunu öylesine yürüttü ki... Öğle vakti Kazganoğlu da, kız kardeşi Türkân da ona esir olmuşlardı...

* * *

Timur, büyüyüp de Emir olduktan sonra Yıldırım Beyazıd'ı Ankara Savaşında mağlûp ve esir ettiği akşam bu topal karınca hikâyesini esir dostuna anlatmıştı:

— Talih, beni bir gün gerçek bir harpte de mağlûp kıldı. Üstelik topal ve yaralı idim. Düşmanlarımın beni esir edip yok etmeleri işten bile değildi. Ama, o anda aklıma topal karınca geldi. Yanımda, sonra evlendiğim Olcay Türkân vardı. Ona anlattım karıncayı... Bütün cesaretimi topladım... Topal ayağımla yola çıktım. İşte hâlâ yenilmez bir kumandanım... Topal karıncanın dersi sayesinde...

YILDIRIM BEYAZIT

ile

Okul Hocası

BEYAZIT'IN KISACA HAYATI: Beyazıt Bey Osman Oğullarının dördüncü beyidir. Onların en büyüklerinden biridir. Sultan ünvanını ilk önce o almış ve kullanmıştır. Daha çocukken çok çabuk ve ateş gibi olmasından dolayı ona Yıldırım denmişti. Babası Murat bey Kosova Meydan Muharebesinde şehit olunca büyük kardeşi Yakup Çelebi varken o Osman illerine Bey olmuştu. Yıldırım Beyazıt, Türk Tarihinin en büyük adamlarından biridir.

Yıldırım Beyazıt, Osmanoğulları Devletini gayet güzel bir teşkilâta bağladığı için yıkılmaz bir kuvvet haline getirenler arasındadır.

Yıldırım, Sırbistan'ın genç kralı İstefan ile dostluk kurmak ve onun kız kardeşi Despina'yı nikâh etmekle başlıyan bir sıra tedbirlerle dost ve müttefik haline koydu. Anadolu göbeğindeki Türk Beylerine de boyun eğdirdi. Selçukların bir çeşit uzaması sayılan Karaman Oğullarını da başeğmeğe razı etti. Kısaca Osman Oğulları Devletini bir İmparatorluk haline getiren o'dur.

Bizans İmparatorlarını da kendisine bağlı bir Devlet haline getirdi. Nihayet Bizansı almağa karar verdi. Boğazdaki Anadolu Hisarını yaptırdı = Bizansı kuşattı.

Az kalsın İstanbul'u alacaktı. Ama, bütün o zamanki batı dünyası bir haçlı ordusu ile Tuna üzerine geldi. Beyazıt bir yıldırım gibi onları Niğbolu önünde karşıladı. Askerlik bilgisi sayesinde ezdi. Bütün kumandanlarını esir aldı. Bunun üzerine kendisine Mısır'daki Abbasi Halifesi «Rum İkliminin Sultanı» dendi. Osman Oğulları Beylikten Sultanlığa yükseldiler.

Bu olaylar bu büyük adamı mağrur etti. Bu yüzden Aksak Timur'a hakaret etti. Sonunda Ankara Muharebesinde yenildi ve esir oldu.

OKUL HOCASI

Bursa, Yeşil Bursa... Ne güzel bir yurt köşesidir... Osman Oğlu Beyazıt Bey, Batı Asya'nın ve Doğu Avrupa'nın en kuvvetli başbuğu harp etmediği günlerini bu güzel Bursa şehrinde geçirirdi. Bursa'daki evi çok güzel bir meyve bahçesinin ortasında idi. Bu güzel bahçede bir köşk vardı. Bu köşkte Beyazıt Beyin çocukları otururlardı. Beyazıt Beyin oğulları Musa, İsa, Süleyman ve Mehmet Çelebiler burada sert asker ağaların idaresinde terbiye edilirlerdi.

Okul işine gelince, Beyazıt bu kadar çocuğa bir özel öğretmen tutabilir, sarayda okutabilirdi. Netekim, kapı komşusu Bizans'da adet böyle idi. Biz de o zamanlar bir çok işlerde Bizans'ı örnek ederdik. Ama, Beyazıt Bey, çocukları okul çağına gelince hemen kararını verdi:

— Çelebilerimiz, başka Bursa çocukları gibi Sübyan mektebine (İlk Okul'a) giderler.

Çocuklar sıra sıra okula gittiler. Beyazıt bey arkadan hocasına (öğretmene) haber saldı:

— Sakın oğullarıma benim çocuklarımdır diye ayrı bakmasın. Öteki çocuklara ne ederse benim çocuklarıma da öylece ders göstersin...

Beyazıt Bey her akşam çocuklarının oturdukları bahçe içindeki köşke gelir, onlarla konuşurdu.

Günlerden bir gün gene köşke gelmiş, çocukları ile öte-

den beriden konuşuyor, şakalaşıyordu. Söz sırası okula geldi.

Babalarının bu kadar arkadaşça davranışı küçük çelebilere cesaret vermişti. İçlerinden Musa Çelebi:

— A bizim Bey Babamız, size açacak bir derdimiz var, dinler misin?

— Beli (elbette, evet) demiş koca Beyazıt.

Musa bütün bütün coşmuş:

— Hocamız çok iyi ders verir, ama, çok sert bir kişidir...
— E, Hocalara biraz sert olmak gerekir.

— İyi amma, bizim hiç Çelebi (Beyin oğlu prens) olduğumuza bakmaz... Bizi her fırsatta azarlar. Hattâ, bazan kulağımızı çeker. Bazan da falakaya yatırır. Ayağımızı bir sopaya bağlar, değneği ile vurup tabanlarımızı şişirir. Bu hiç bir Bey oğluna yapılacak iş midir?

Beyazıt, kısaca bir düşünmüş :

— Sahi mi dersiniz? diye sormuş.
O zaman bütün çocuklar bir ağızdan:
— Allaha yemin ederiz ki sahidir, diye ağlaşmışlar.
Beyazıt hemen kaşlarını çatmış:

— Yarın ola hayır ola... Ben hemen oraya varır, Hocanın hakkından gelirim. Siz varın rahatınıza bakın diye kükremiş. Çocuklar sevinç içinde babalarının ellerine sarılmışlar. Güle oynaya yataklarına gitmişler.

Sabah olmuş. Çelebiler okula gitmiş, olacakları beklemeye başlamışlar.

Gerçekten biraz sonra dışarda at sesleri duyulmuş. Biraz sonra kapı açılıp içeri Beyazıt bey girmiş. Kaşları çatık, suratı asık... Doğru hocanın olduğu yere yönelmiş. Çelebiler

için için, kıs kıs gülerlermiş. Ama, Hocanın hiç istifini bozmadan yerinde oturmasına da şaşmamışlar değil... Öyle ya, koskoca Beye bu küçücük ilk okul hocası nasıl kalkmaz?

Beyazıt Bey:

— Bre Hoca! diye bağırmış. Sen ne çeşit bir kişisin? Nice eder de benim Çelebilerime ters sözler eder, el kaldırırsın? Onlar benim gözlerimin nuru, canım Çelebilerimdir... Hiç buna bakmaz mısın?

İşte o zaman bütün sınıfın önünde hiç beklenmedik bir olay olmuş. Ufak tefek bir adam olan Hoca hemen yerinden fırlamış:

— Bre Bey, diye haykırmış. Burası senin divânın değil... Sübyan Mektebi (İlk Okul) dir. Bu çocukların yetişmesi vebali benim üzerimdedir. Sen var işine bak... Benim işime zinhar (sakın) karışma! Eğer biraz daha burada durursan seni de Allah bilir fena pataklarım...

Hoca bunu söylemiş ve rahlesinin üzerindeki uzun değneği kaptığı gibi Yıldırımın üzerine yürümüş...

Beyazıt Bey bunu görünce neye uğradığını şaşırmış bir halde bir iki sınıfta koşuşmuş. Sonra kendisini kapıdan dar atmış...

Akşam olunca Çelebiler köşkte babalarını beklemişler. Gerçekten Beyazıt gelmiş. Süklüm püklüm bir halde:

— Çelebilerim, demiş. Sizin Hoca amma da yaman kişi imiş... Gördünüz. Ben elimden geleni yaptım. Ama, adam az kala beni de yatırıp bir güzel falaka çekecekti... Çaresiz kadere boyun eğmek ve onun dediklerini yapmak gerekir...

*
* *

Bilmem hikâyenin öte tarafını anladınız mı? Koca Yıldırım, Okula gitmeden önce Silâhtarını (Emir subayını) hocaya göndermiş:

— Ben Çelebilerin şikâyeti üzerine bugün oraya geleceğim. Hocaya saygılar ederim. Asla bana aldırmasın. Hattâ, beni sınıftan kovsun. Değneğini kapıp eteklerime eteklerime bir kaç çarpsın...

Sonra da şunu eklemiş sözlerine:

— Amma vururken dikkatli olsun... Eteklerime vururken bana da değnek yöneltmesin... Gerçi hocanın vurduğu yerde gül biter amma...

KOCA SİNAN İLE ÇOCUKLAR

SİNAN'IN KISACA HAYATI: Türkiye'mizin hangi köşesinde olursanız olun... Ne vakit bir büyük cami veya bir medrese, okul, köprü görseniz; ya size:

— Mimar Koca Sinanındır derler. Yahut da onun yetiştirdiği bir Türk Mimarının adını söylerler. Bu koca adam Kayserinin Kesi Bucağına bağlı Ağrınaslı köyünde doğmuştur. Babası Abdülmennan diye kütüğe kayıtlıdır. Daha çocukken onu Yeniçeri ocağına acemi oğlan olarak almışlar. Sinan önceleri harpten harbe koşmuş:

Onun ağzından yazılan bir şiirde:

Olup yeniçeri çektim cefayı

Piyade eyledim nice gazayı...

Rodos ile Belgrada azimet

Edip geldik gene sağ-ü-selâmet.

diye başlanıyor. Onun Muhaç'da, Alaman seferinde, Bağdad'ın muhasarasında, hattâ Korfu'ya gittiği yazılı.

Sinan'ın, Yavuz'un Çaldıran seferinde Van Gölüne bir iskele yapmakla başlıyan mimarlık hayatı 90 yıllık ömründe yüzlerce ve yüzlerce bina ile süslenmiştir.

Süleymaniye, Edirne'deki Selimiye Camileri sade bizim için değil, dünya için eşine rastlanmaz eserlerdir.

Eserleri için yapılan incelemelerde onları oniki kısıma ayırırlar: Bunların arasında 81 büyük cami, 400 mescit vardır.

Koca Sinan zayıf vücutlu, zarif giyinen çok sevimli yüzlü, çok güzel konuşan bir adamdı.

Süleymaniye Camiinin gölgesinde küçük ve zarif bir mezarı vardır.

Doğumu: 1490
Ölümü: 1588

EĞRİ MİNARE

Koca Sinan, bugün İstanbul görünüşünün en güzel gölgesini veren S ü l e y m a n i y e Camiinin yıllar süren yapılışını sona erdirmişti. Bir yandan ırgatlar, arabalar, yapı kalıntılarını topluyorlar, bir yandan son duvarcılar cami avlusunu çevreleyen duvarları bitirmeğe çalışıyorlardı.

İstanbul'un dört bucağında yaşmaklı, feraceli güzel kadınlar gelip cami avlusunda kuzu ziyafetleri yapıyorlar, Atlı Sipahilerden leventlere, Çarşı esnafına kadar her kılıkta insan da gelip saatlerce her yeri ayrı bir güzellik gösteren camii seyrediyorlardı. Mimar Sinan, sırmalı kavuğu altında yardımcılarına emirler veriyor. Onlarla şakalaşıyordu.

Tam bu sırada bir çocuk grubu onun arkasında durmuş, büyük adamı dinliyorlardı. Birden aralarında en afacanları olduğu anlaşılan biri haykırdı:

— Hey Mimar amca... Şuraya bak...

Sekiz on yaşlarındaki afacan parmağı ile bir minareyi gösteriyordu. Mimar Sinan, çocuğun gösterdiği yere baktı:

— Ne varmış, diye sordu. Ne ola ki?

Çocuk:

— Daha ne olsun diye bağırdı. Minare eğri işte...

Mimar Sinan minareye baktı. Minare dosdoğru idi. Ama, bütün halk da bu sözler üzerine gözlerini oraya dikmişti.

Şimdi, kimi :

— Amma da yaptı.. Minare dosdoğru derken kimi de:

— Vallahi çocuğun hakkı var demeğe başlamıştı.

Koca Sinan'ın Öğrencilerinden biri haykırdı :

— Bre Afacan, nereden çıkardın bu sözü?

Çocuğu kolundan tutup avludan atmağa hazırlanıyordu. Koca Sinan bir el işareti ile Öğrencisini durdurdu:

— Çocuğum, diye en tatlı sesile konuştu. Eğri minare demekte sen haklısın...

Herkes şaşırmıştı. Sinan emir verdi :

— Çabuk, üç tane iri halat.. Bunların birer ucunu minarenin üst kısmına sarın.

Kimse bir şey anlamamıştı. Ama, Mimar Sinan'dı bu.. Her sözünde bir keramet vardı. Hemen, dediği yapıldı.

Mimar Sinan :

— Şimdi en kuvvetlilerinden yüz ırgat çabucak şuraya toplansın. Halatların ucuna yapışsın..

Bu emri de hemen yerine getirildi. Sinan son kumandayı da verdi :

— Çekin halatları... Hayyy Yısaaa...

Şimdi, bir dizi ırgat bütün gücü ile halatları çekiyorlardı.

Mimar Sinan bir elini küçük afacanın omuzuna koymuş durmadan soruyordu :

— Oldu mu?

Çocuk cevap veriyordu :

— Bir az daha ister..

Mimar Sinan :

— Ben ihtiyarım, senin kadar iyi göremem.. Tam minare doğrulunca sen: «durrr!» kumandasını ver..

Irgatlar devam ediyorlardı :

— Heyy Mevla, Haayyy Yıssaa...

Birden çocuğun ince sesi avluyu çınlattı :

— Durrrr!

Irgatlar durdular. Halatlar çözüldü. Sinan şal kuşağından bir altın çıkardı. Çocuğa verdi :

— Bununla şeker alırsın.. dedi..

Bu hikâye o akşamdan İstanbul'un en uzak kulübesine kadar yayılmıştı. Yalınız Koca Sinan'ın büyük usta yardımcıları şaşkındılar. Nihayet en yaşlıları Sinan'a sordu:

— Ey Koca Usta, bilirsin ki Minarede iğrilik filan yoktu.. Olsa da zaten halatla çekmekle düzelmezdi. Bu işde ne var?

Koca Sinan gülümsedi :

— Beli (Elbette) dedi. Ama, çocuğun sözü bir kere ortalığa yayılsa kıyamete kadar herkes minaremi iğri görecekti.

*
**

Birgün yolunuz Süleymaniye avlusuna düşerse sol yani Haliç köşesine gidin. İlk minareye az bulutlu bir havada ba-

kın.. Biraz iğri gibi görünür size.. Çocuk, sadece çok dikkatli imiş. Bu bir görüş hatasıdır. Galiba Koca Sinan da altını pek beyhude vermemiş olmalı.

YAVUZ ile OĞLU

YAVUZ'UN KISACA HAYATI: Osman oğulları tarihinde en büyük isimlerden biri de elbette Yavuz Sultan Selim'dir. Yavuz, Fatih Sultan Mehmed'in torunudur. Amasya'da doğdu. Daha çocuk yaşında iken Trabzon'da Valilik etti. Babası bütün ömrünü kardeşi Cem Sultan ile uğraşma yolunda harcamıştı. Nihayet, tükenen günlerinde büyük oğulları Korkut ile Ahmet onun yerine geçmeğe hazırlanırken Selim daha atik davrandı. Babası sağ iken padişah ilân etti kendisini.

Kahraman bir adamdı. Ona tarihler Y a v u z derler. Türk donanmasının kurucusu sayılır. Bir gün tersanede yer yuvarlağını incelerken :

— Bre dünya bu mu? Bu bir memleket olabilir. Bir Padişaha az gelir. Demişti.

İran'a yaptığı seferde Şah İsmaili yendi. Mısıra gitti. Mısır'ı zaptetti.

Hazneyi öylesine doldurdu ki :

— Ben bu mülkün haznesini altın ile doldurdum. Şimden sonra yerime gelenler onu bakır mangır (ufak para) ile doldurana kadar, hazne benim mührümle mühürlenecek.

Dedi. Şu kadarını bilin ki, son defa Atatürk Hazneye gittiği zaman hâlâ Yavuzun mührü ile mühürlü buldu.

Yavuz'un bir tek oğlu vardı. Süleyman, Sonra Kanunî Süleyman, Muhteşem Süleyman adı ile anılacak olan bu şehzadeyi babası kendi gibi yetiştirmek isterdi.

Yavuz uzun boylu, kemikleri kalın, kırmızı yüzlü, iri çeneli idi. Hocalarına çok saygı gösterirdi.

Doğumu: 1467
Ölümü: 1520

ANAN NE GİYSİN?

Manisa, on altıncı yüz yılın en başlarında bütün Türk ellerinin en güzel kalelerinden biri idi. Buna sebeb, bir yandan verimli iklimi, öte yandan İzmir gibi güzel Ege sahillerinin en iyi yerinde oluşu değildi.

Osman oğulları, tahta geçecek büyük şehzadelerini çok defa buralara vali tayin ederlerdi. Manisa Sarayı o zamanın en güzel saraylarından biri idi. Hattâ, Fatih'in babası İkinci Murad, tahtını oğluna bıraktığı zaman buraya çekilmişti.

Manisa sarayı, sırtını koca dağlara vermiş, uçsuz, bucaksız Manisa ovasını seyreden pencerelerinden biraz aşağıya bakıldığı zaman cennet bahçelerini andıran güzel bahçeler görünürdü.

Yavuz oğlu on yaşındaki Süleymanı da buraya vali tayin etmişti. Küçük Şehzade burada en iyi yardımcıların yol göstermesi ile önce bir eyaleti, sonra da başına geçeceği büyük imparatorluğu idare etmeği öğrenecekti. Süleyman, babasının istemesi bir yana öyle askerlikten, avdan, ok atıp ata binmekten pek hoşlanan bir çocuk değildi. Babasının bir tek oğlu idi. Onun için üzerine titreniyordu.

Bir gün ona bir esir hediye getirdiler. Bu tam kendi yaşlarında bir İtalyan çocuğu idi. Adını İbrahim koymuşlardı. İbrahim, bütün kendisi gibi İtalyan asıllı kişizadelerinden farksızdı. Çok zeki bir çocuktu. Resim yapardı.. Ama, bir

keman çalardı ki. Onun sesini dinleyenin kendinden geçtiğini tarihçiler yazarlar.

İbrahim, arkadaşı Süleyman Şehzade ile pek çabuk içli dışlı olmuştu. Babasının tayin ettiği adamlar ne kadar Süleyman'ı ata binmeğe, ok atmağa, tüfek, top patlatmağa teşvik etseler de İbrahim onu saz çalmağa, şarkılar söylemeğe, güzel bahçelerde gezmeğe teşvik ediyordu. Adeta küçük İtalyan, kendisini esir eden vatanından uzaklaştıran Türklerden sanki böylece intikam alıyordu.

Bunlardan hepsinden fazla, İbrahim, Süleyman'a giyim kuşam merakı aşılamıştı. Süleyman günde iki defa elbise değiştiriyor, Bursanın bütün dokumacıları Şehzade Süleyman'ın, daha doğrusu küçük İbrahim'in zevkine göre kumaş dokumak için yarışıyorlardı. Gün geçmiyordu ki Manisa'ya bir Bursa kervanı gelmesin. Top top sırmalı ipek işmeli kadifeler, renk renk ipek kumaşlar tüylü halıların üzerine seriliyordu. Hani bu kumaşları anneleriniz, ablalarınız görse çok beğenirler, seçmek için bir türlü karar veremezlerdi.

Ama, bu kumaşlar, hiç de Süleyman Şehzadenin sarayındaki kadınlara gelmemişti. Bunların hepsi ona ve İbrahime gelmişti.

İbrahim, İtalya saraylarında alıştığı gibi ipekli süslü elbise modasını genç Süleyman'a aşılamıştı.

Bir kaç zaman daha böylece geçtikten sonra bir gün Manisa kalesine bir tatar ağası geldi. O zamanlar posta taşıyanlara Tatar, bunlar arasında Padişah emirlerini getirip götürenlere de Tatar Ağası derlerdi. Tatar ağaları gelir gelmez hemen Şehzadenin yanına çıkarıldı. Emir kısa idi :

Tahtımızın varisi, gözümüzün nuru, Şahzademiz Süleymanımız, tek hazırlık görüp: yanına asker ve sipahi (süvari) alıp bana gele.

Konya civarında bir yerde onu babası bekliyecekti. Süleyman babasını çok severdi. Öyle babayı kim sevmez ki? Hemen hazırlıklarını gördü. İbrahim'i içinden gelen bir anlaşılmaz duygu ile Manisa'da bıraktı. Acele yola çıktı. Ne de olsa Fatihin, Yıldırımın torunu idi... Böyle yolculuklar ona keyif veriyordu. Babasına kavuşmanın sevinci içinde kısa zamanda yol aldı. Nihayet babasının ordugâhına vardı.

İlk işi bir çadır kurdurup, kılık kıyafetini değiştirmek oldu. İbrahimin zevki ile hazırlattığı ipekli elbiselerini giydi. Altın ve mücevherlerini takındı. Doğru koşa koşa babasının çadırına gitti. Yavuz'un onu görünce hemen elini öptürmeğe uzatacağını sanıyordu. Halbuki hiç de öyle olmadı.

Süleyman içeri girince babasının şimşek bakışları ile karşılaştı.

Yavuzun kaşları çatıktı :

— Süleyman, diye kükredi... Bu ne haldir ki...

Süleyman, bütün itinası ile giyinmişti. Süsünde hiç bir kusuru olduğunu sanmıyordu. O anda bir ayna olsa kendine bir baksa idi.

Yavuz ayağa kalktı. Oğluna doğru yürüdü. Etrafını dolaştı. Döndü oğlunun karşısına geldi :

— Bre Süleyman, dedi.. Bu kılığına bakarım.. Sen böyle ipekler içinde dolaşırsan anan ne giysin?

Süleymanın gözleri doldu. Yavuz ona sadece :

— Yıkıl karşımdan.. Dedi..

*
**

Süleyman büyüdü. Nihayet babasının yerine padişah ol-

du. İbrahim'i de Sadrıazam (Başbakan) yaptı. Ona tarihler «Makul İbrahim Paşa» dediler. Nihayet, bir akşam Süleyman İbrahim'ini sarayında boğdurdu.. Acaba, babasının çadırında duyduklarının o gün mü cezasını vermişti?

İBNİ SİNA'NIN KÂĞIT KAYIĞI

İBNİ SİNA'NIN KISACA HAYATI: Asıl adı Ebu Ali Hüseyin'dir. Ortaçağlarda Tıp (hekimlik) bilgisinin temellerini atan adamdır. Avrupalılar ona Avicenen derler. Kitapları batı üniversitelerinde de okutulurdu. Babası Belh'li Abdullahtır. Buhara'ya gelmiş. Orada Afşin Köylü Sitare adında bir kızla evlenmişti. Ondan bir oğlu olmuş. Adına Hüseyin demişti. İşte bu çocuk dünya tarihinin büyük bilgini İbnisina olacaktı.

İbnisina yirmi yaşına kadar okuma yazma, din bilgileri ve fizik, astronomi, geometri okumuştu. Ondan sonra bilim âleminin öteki kollarına ilgi gösterdi.

Bu arada Buhara Emiri Mansur oğlu Nuh'u tutulduğu bir hastalıkta iyi ettiği için büyük itibar ve şöhret kazandı. Gece gündüz çalışarak o zamanın en büyük üniversitelerinden biri olan Buhara'da hocalığa başladı. Orada eşsiz kitaplar vardı. İbnisina onlardan faydalanıyordu.

Babası öldükten sonra İbnisina Harzem diyarına göçtü. Daha sonra Hemedan'a gitti. Oranın Derebeyi İbnisina'yı Vezir yapmak istedi. Büyük bilgin bu itibarı istemedi. Daima kendini bilgi âlemine bağlamayı tercih etti.

O zamanlar orta asyayı durmadan karıştıran muharebeler sırasında Hemedan'da bir mide hastalığından öldü.

Yazdığı Şifa adlı hekimlik kitabı ile Ansiklopedisi dünyanın bütün dillerine tercüme edilmiştir.

Doğumu: 980
Ölümü: 1037

KÂĞIT KAYIK

Onuncu yüzyılın son günlerinde, Buhara, Semerkand gibi Orta-Asya'nın en ünlü şehirlerinden biri idi. Bu iki rakip bir biri ile zenginlikte, güzellikte olduğu kadar, bilgi merkezleri bakımından da yarış halinde idiler. Buhara o zamanlar Samanoğullarının elinde idi. Bu değerli Türk Beyleri başkentlerini hem güzel binalarla süslüyorlar, hem de dikkate değer bilgi eserleri meydana getiriyorlardı. Hele Buhara'nın bir Kitaplığı vardı ki... Oradaki eserlerin bir eşi başka hiç bir yerde yoktu.

Buhara'nın etrafında binlerce köy tarım ile geçinen güzel kasabalar gibi bayındır ve güzeldi. Bu köylerin çoğu oturan Türk Boylarının (Kabilelerinin) adını taşırdı.

İşte Afşın köyü de bu köylerden biri idi. Köyün beyaza boyalı kerpiç evlerinin sokağa bakan hiç bir penceresi olmıyan şirin evlerinin avlularına girince cana can katan bahçeler karşınıza çıkardı.

Bu evlerde mes'ut aileler otururlar, temiz ve rahat bir ömür sürerlerdi.

İşte bu ailelerden birinin de babası Belhli Abdullah idi. Abdullah bir köy hocası idi. Eşi, Sitare evinin işini seve seve gören güzel bir Türk kızı idi. Nur topu gibi oğullarına Hüseyin adını koymuşlardı. Ama, bu Hüseyin köyün öteki çocuklarına hiç benzemiyordu. Herkes köy meydanında güreş ederken o evinin bir odacığına sığınır kitap okurdu. Ders çalışır,

o dersleri bitince babasının kitap dolabına atılır orada bulduğu daha büyük kitapları sökmeye uğraşırdı.

Birgün, bir bahar günü biraz yağmur yağmış sonra hava açmıştı. Günlerden Cuma idi. O zamanlar Cuma günü azat, tatil günü idi. Hüseyin gene tatil demiyor, Cuma demiyor kitapların arasında derslerine çalışıyordu. Yahut, bir başka kitap okuyordu. Annesi Sitare Kadın yanına geldi :

— A, Hüseyin oğlum dedi. Bu güzel havada dışarı çıksan.. Ne olur? Bu güneşten faydalansan...

Küçük Hüseyin, kendini kitabından alamıyordu. Ama, anacığının sözünden de hiç çıkamazdı.

İstemeye istemeye sokağa çıktı. Sokağa doğru yürüdü. Yağmur dinmişti. Yolun ortasında bir küçük sel derecik gibi akıyordu. Biraz ötede bir sürü çocuk toplanmış, bağırışa çağırışa oyun oynuyordu. Hüseyin isteksiz adımlarla onlara doğru gitti. Bir de baktı ki ne görsün.

— Aman Allahım, diye bağırdı.

Çocuklar ellerine geçirdikleri bir kitabın sayfalarını koparıp kayıklar yapıyorlardı. Hüseyin bunu görünce deli gibi oldu. Hemen yerinden bir ok gibi fırladı. Neye uğradıklarını anlıyamıyan çocukların üzerine bir atıldı ki.. Bir çeyrek saat geçmeden çocuklar kendilerinden çok küçük hücümcunun karşısında perişan olup kaçmışlardı.

Hüseyin elinde kitap fakat üstü başı perişan bir halde ortada kalmıştı.

Hüseyin eve döndüğü zaman babası da dönmüştü. Onun bu halini gördü. Sordu. Hüseyin :

— Baba, dedi. Bu el yazması kitap kayık olur mu?

Babası ona sadece :

— Şu halde bu kitabı kurtardığın gibi onarırsın, dedi.

Hüseyin o akşam kitabı sonuna kadar inceledi. Bu hastalıkların nasıl iyi edileceği üstüne yazılmış, el yazması bir eserdi. Başı yoktu. Koparılıp kayık yapılmıştı. Küçük Hüseyin kitabını ezberlercesine okudu... Okudu...

Aradan zamanlar geçti.. Hüseyin, Buhara'ya gitti. Orada büyük bilginler arasında yer aldı. Büyük şöhret kazandı.

*
**

Artık küçük Hüseyine kimse Hüseyin demiyordu. O meşhur bilgin İbnisina olmuştu.

Babası çok ihtiyarlamış, hastalanmıştı. Oğlunu çağırdı :

— Kayık yaptıkları kitap?

diye sorabildi. O zaman büyük adam babasının eline sarıldı. Geniş cübbesinin altından bir meşin ciltli kitap çıkardı :

ŞİFA KİTABI...

idi adı. İbnisina :

— Baba, dedi, işte istediğin eser. Ama, galiba onu tamamladığım zaman benim ömrüm de tamamlanacak.

FATİH (KÜÇÜK TOPÇU)

FATİH'İN KISACA HAYATI: Osmanlı Padişahlarının en büyüklerinden biridir. İstanbulu aldığı için ona Fatih adını vermek adet olmuştur. Asıl adı Mehmed'tir. İkinci Murad'ın oğludur. Büyük babası Çelebi Mehmed'den dolayı adını Mehmed koymuşlardır. Anası Dulkadiroğullarından Alime adında bir Türk kızı idi. Babasının sağlığında iki defa padişah ilân edildi. İki defa tahttan indirildi.

Nihayet babası ölünce 1451 de üçüncü defa Padişah oldu. Bu zeki gencin ilk işi kendisinin sahiden büyük bir padişah olduğunu göstermek için İstanbul'u fethetmek oldu. 1453 de bunu başardı.

Büyük Mehmed'in bütün ömrü başarı hikâyelerile doludur. İstanbul'da gemileri karadan yürütmesi, o zamana kadar eşi görülmemiş toplar yapıp, geçilmez sanılan Bizans surlarını yıkması, hep birer büyük hikâyedir.

Onun çocukluğuna ait en güzel hikâye şudur :

Babası ona on dört yaşında iken tahtı bırakıp çekilmişti. Çocuk padişahı fırsat bilen düşmanlar hemen büyük bir ordu ile memlekete saldırmışlardı. O zaman Vezirler, bu çocuk padişahın yurdu gerektiği gibi koruyamıyacağından korkmuşlardı. Bunu anlayınca Küçük Mehmed Padişah babasına bir Tatar gönderdi :

«Eğer Padişah sen isen, yurd tehlikede hemen gel. Yok eğer, ben padişah isem: Ferman ediyorum, hemen ordunun başına gel.»

Fatih, Trabzon başta altı devleti Türk hudutları içine koymuştu. Çok daha büyük projeleri vardı ama, ömrü yetmedi. Bir yeni sefer yolunda iken Gebze yakınında öldü.

Doğumu: 1430
Ölümü: 1481

KÜÇÜK TOPÇU

Edirne Sarayı Onbeşinci yüzyılın başında bilinen medeni dünyanın merkezi idi. Büyük bir duvar içinde güzel bahçeleri Meriç ile Tunca'nın kucaklaştıkları yerlerde idi. Bu sarayda küçük küçük köşkler vardı. Ana binanın üzerinde yuvarlak bir kule bütün Edirneyi görürdü. Fatih'in çocukluk günleri işte bu sarayda geçti.

Hocası Molla Hüsrev ona iyi bir terbiye veriyordu. Mehmed daha on yaşında iken Türkçeden başka, arapça, farsça, rumca ve latince biliyordu. Bu dillerde yazılmış güzel kitaplardan faydalanıyordu.

Hele aritmetik derslerinde pek ileri idi. Bu derslere başlamak için sabah ezanı ile yani ortalık ağarırken kalkardı. Önce ata biner bir dolaşır, biraz ok atar, tüfek talimi yapar, sonra koşarak gelir hocalarının önünde diz çökerdi.

Öğlelerden sonra Edirne sarayının çok zengin kitaplığına çekilir. Okur, durup dinlenmeden okurdu.

Haftada bir gün babası Murat II nin yanına gider ona çalışmaları üstüne bilgi verirdi.

O gün sert bir kış günü idi. Edirnenin kışı zaten pek sert olur. Ama, küçük Mehmed kar değil taş yağsa her günkü proğramını hiç bozmazdı. O gün de öylece erkenden yola çıkmıştı.

Atını koştura koştura saray duvarının art duvarından

dışarı çıktı. Biraz ötede yeniçeri acemilerinin talim ettiklerini gördü. Atını o tarafa sürdü.

Yeniçeriler dörtgen halini almış, hep bir ağızdan bağırıyorlardı :

— Yaaa Hak! Afiyet olsun!...
— Yaaa Hak! Afiyet olsun!...

Bu bir falaka idi. Yeniçeri ocağında büyük kabahat işliyenlere böylece herkesin önünde meydan dayağı atma adeti vardı. Küçük Mehmed yaklaştı. Genç Şehzadeyi gören Çorbacı (albay) durdu. Bağırdı :

— Baaaak!

Bu yeniçeri dilinde :
— Selâm dur! demekti.

Bütün acemi oğlanlar selâm durdular. Şehzadeye alkış tuttular.

Küçük Mehmed sordu :

— Bu yerde yatan çocuğun suçu ne?

Çorbacı gülümsedi :

— Uyku saatinde oyuncak yapar Şehzadem.
— Nice oyuncak?

Çorbacı bir ortası oyulmuş ağaç dolını uzattı :
— İşte Sultanım.
Küçük Mehmed sordu :
— Kaval mı bu.. Kaval olmak için çok kalın.
Sonra emir verdi :

— Kaldırın şunu.

Küçüğü kaldırdılar. Mehmed sordu :
— Adın ne senin?

— Balaban..
— Bu nedir?
— Top..
— Nice top anlat bana...

Şehzade Mehmed atından atladı. Şimdi kendi yaşındaki Balaban ona yaptığı tahta topu anlatıyordu. İçine barut konacak, küçük demir yuvarlakları çok uzaklara atacaktı.

Küçük Mehmed Çorbacıya :

— Bu çocuğu bana bağışla. Hem izin ver benimle gelsin.

Tabii bu emir yerine getirildi. İki çocuk saraya geldiler o gün Mehmet derslerini bile unuttu. Fakat, deneme başarılı olmuştu.

İşin kötüsü o akşam hemen babasının yanına çağırılması oldu. Küçük şehzade babasını çok çatık kaşlı buldu :

— Padişahım, dedi. Dersimi başka bir ders için bıraktım. Kusuruma bakma diye küçük topu ortaya getirdi.

Anlattı. Anlattı. En sonunda ikinci Murad:

— Dersini bıraktığın için bir gün hapis... Emrini verdi. Gözleri yaşla dolu huzurdan çıkan oğlunun arkasından Vezir'i Çandarlı Halil'e de şu emri verdi :

— Oğluma bu yeniçeri yamağını verdim. Onunla oynaması da isteğimizdir. Ona göre iş görün.

***

Küçük Mehmed Şehzade o gün hapis yattı. Ama, babasının emrine de pek sevindi.

Tabii anladınız, Küçük Balaban İstanbul'un fethinde Fatih'e toplarını döken Balaban Çavuştan başkası değildi.

— B İ T T İ —

Yurtsever

KÜÇÜK ÇOCUK KİTAPLARI SERİSİ

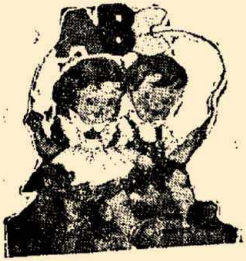

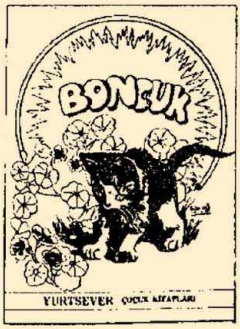

ÇOCUK SERİSİ

1 — PİNOKYO

2 — ÇİZMELİ KEDİ

3 — KÜÇÜK PRENS

4 — ALTIN KIZ ve ÜÇ AYI

5 — FARELİ KÖYJN KAVALCISI

6 — 7 KEÇİ YAVRUSU İLE KURT

7 — PARMAK ÇOCUK

8 — KÜÇÜK KIRMIZI TAVUK

9 — ALTI TÜRK BÜYÜĞÜ

10 — 19 MAYIS

Posta Kutusu : 1283
İSTANBUL